

Miljøverndepartement
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Høringsbrev - Utkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming - Plan- og bygningsloven § 17-1

Det vises til departementets oversendelse den 6. desember 2007 av forslaget til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.

Våre merknader er i hovedsak ordnet etter nummerering av punktene i de rikspolitiske retningslinjene.

Fylkesmannen er av den oppfatning at forslaget i hovedsak inneholder gode retningslinjer som gir mulighet for innsigelse når planer er i strid med de rikspolitiske retningslinjer, og som gir de kommunale og fylkeskommunale råd for funksjonshemmede en tydeligere plass i planleggingsprosessen.

1. Nasjonale mål for universell utforming

Fylkesmannen har merket seg at definisjonen av universell utforming i forslaget til rikspolitiske retningslinjer, samsvarer med definisjonen som ble fastsatt i samarbeid mellom Sosial- og helsedirektoratet, Deltasenteret og Statens råd for funksjonshemmende i 2003, jf. temarapporten *Universell utforming – begrepsavklaring* datert 26. oktober 2007.

Etter vår oppfatning gir denne definisjonen i for liten grad en tydelig forbindelse til de fysiske omgivelsene. Vi foreslår derfor at følgende tillegg tas inn i punkt 1 til de rikspolitiske retningslinjene:

De fysiske omgivelsene og transportinfrastrukturen skal ha en universell utforming og gi alle mennesker like muligheter til å ferdes i det offentlige rom.

2. Virkeområde og formål

Fylkesmannen merker seg dessuten at det er meningen at retningslinjene også bør legges til grunn i den øvrige forvaltningsvirksomhet innenfor de rammene sektorlovgivningen gir. I den utdypende forklaringen til retningslinjene vises det til St. meld. nr. 40 (2002 – 2003) som bl.a. foreslo at det er et nasjonalt mål at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha muligheter til deltakelse og livsutfoldelse på like linje med andre samfunnsborgere. Videre heter det i den utdypende forklaringen at sektormyndighetene har et selvstendig ansvar for

å ivareta hensynet til tilgjengelig og universell utforming innen sine områder. Vi mener det er svært viktig at alle sektorer lever opp til disse målsetningene.

I Hedmark fines det imidlertid eksempler på at fredning har medført at personer med nedsatt funksjonsevne blir henvist til spesielløsninger eller spesielle tekniske løsninger, framfor løsninger som kan fungere sammen med f.eks. den ordinære hovedatkomst. Videre er vi kjent med at det i plansammenheng også er vanskelig å få til omforente løsninger som ivaretar både vernehensynet og muligheten for å sikre en universell utforming.

Fylkesmannen er av den oppfatning at Riksantikvarens strategi for universell utforming og kulturminner, i liten grad er godt kjent av alle aktører. Vi anbefaler at det i den utdypende forklaringen til de rikspolitiske retningslinjer gis en henvisning til Riksantikvarens strategi, og at det eventuelt utarbeides et veiledningsmaterieell som viser løsninger som kan aksepteres ut fra både hensynet til universell utforming og kulturminnevern. Informasjonen som alt finnes om slike løsninger bør dessuten gjøres tilgjengelig for flest mulig aktører, f.eks. ved at det legges direkte på departementets hjemmeside om universell utforming.

4. Krav til den kommunale planprosessen

Kravet om at vurderinger som er gjort i hver enkelt planprosess skal dokumenteres er viktig, jf. punkt 4 bokstav d). Det vil si at det ikke er tilstrekkelig at en kommune kun utarbeider generelle retningslinjer for all planlegging i kommunen. Fylkesmannen støtter denne presiseringen i de rikspolitiske retningslinjer.

Vi anser det som en fordel om den utdypende forklaringen til punkt 4 hadde avklart om det er anledning til å gjøre illustrasjoner, fasadetegninger o.l. til en juridisk bindende del av en reguleringsplan. Det vises her til Miljøverndepartementets planveileder på nett punkt 05.03.03 – *Krav til utfyllende planer*. Formuleringen i forklaringen tyder på at det ikke er anledning til å gjøre illustrasjoner m.v. juridisk bindende, mens veilederen sier det motsatte. Denne tilsynelatende motstrid mellom den utdypende forklaringen til de rikspolitiske retningslinjer og departementets planveileder på nett bør harmoniseres.

5. Krav til fysisk utforming

Retningslinjene er oppbygd på samme måte som de rikspolitiske retningslinjer for barn og unge, med krav til prosess og involvering og krav til fysisk utforming. Kravene til fysisk utforming er imidlertid mindre konkrete enn i de rikspolitiske retningslinjer for barn og unge. Intensjonene er gode og riktige, men vi ser at det fortsatt kan bli noe vanskelig å håndtere disse sakene i praksis.

Første setning i punkt 5 foreslår vi erstattet med «*I all planlegging skal følgende legges til grunn*». Formuleringen *planlegges lokalisert/utformet* er gjennomgående i punktene om fysisk utforming og er etter vår oppfatning for passiv og uklar. I stedet kan det formuleres i en mer aktiv form, for eksempel:

«a) I byer og tettsteder skal/bør ny utbygging lokaliseres til eksisterende sentra og knutepunkter i kollektivsystemet for å bedre tilgangen til aktiviteter og service. I planleggingen tas det særlig hensyn til den delen av befolkningen som har lavest mobilitet.

- b) *Byggeområdet planlegges med universell utformet atkomst til alle bygninger, og med veier og gangveier som gir god fremkommelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.*
- c) *Utearealer, herunder felles utearealer i tilknytning til boligbygning, utearealer for skoler og barnehager, felleseområde, offentlig område m.m. planlegges med universelt utformet atkomst for alle, slik at områdene er brukkbare og gir aktivitetsmuligheter for alle.*

... ..

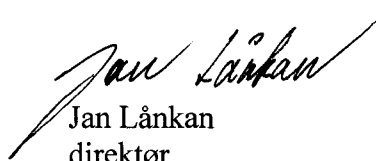
- f) *Nye og eksisterende friområder og friluftområder planlegges med universell utformet atkomst for alle, slik at områdene er brukkbare og gir aktivitetsmuligheter for alle.»*

Ut over dette har Fylkesmannen i Hedmark ingen vesentlige merknader til de foreslåtte rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.

Med hilsen

Tormod W. Karlstrøm e.f.
fung. fylkesmann

Jan Lånkan
direktør

Saksbehandlere:

Tone Bjørgan Wabakken, *Miljøvernavdelingen*, tlf.: 62 55 11 66

Arne Georg Larsen, *Helse- og sosialavdelingen*, tlf.: 62 55 11 35

Ida Rørbye, *Kommunalavdelingen*, tlf. 62 55 10 81

Kopi:

kommunene i Hedmark

øvrige fylkesmenn